

Fb

12520

his

164

TIENTAL BRIEVEN

BETREKKELIJK DE

REIS, AANKOMST EN VESTIGING

NAAR EN IN

NOORD-AMERIKA,

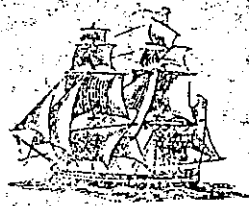
VAN EENIGE

LANDVERHUIZERS

VERTROKKEN UIT DE

GRIETENIJEN HET BILDT EN BARRADEEL

in Vriesland.

DE FRANKER, 211

T. TELENGA,

1848.

Legaat

Mr. J. DIRKS.

Het wild bestaat hier in hazen, eenden en meer andere vogels: de jacht is vrij. Ook heeft men hier slangen, schildpadden, vossen en meer andere diertjes, doch geen groot gevaarlijk wild: dit vlugt net zoo schielijk als Amerika bevolkt wordt.

Wat mij aangaat, als ik gezond blijf, dan heb ik mij zeer veel verbeterd, want ik kan nu alle weken meer wegleggen, dan ik vroeger verdienen kon, en daarbij leef ik veel ruiner. Dit bestaat in waarheid: hier zijn zeer zware verdiensten, en wel in alle vakken, maar nergens groeijen rozen zonder doornen, zoo is het ook hier.

Vaarwel, en leef gelukkig,

Uw Broeder en Vriend,
G. R. WASSENAAR.

LAFAYETTE, 26 November 1847.

Waarde Vrienden!

Ik vat hier mijne pen op, om volgens afspraak u eenige letteren toe te zenden. Nog ben ik u dankbaar voor de vriendschapshwijzen, die gij ons bij ons vertrek liet toond hebt. Tot *Rotterdam* was onze reis voorspoedig, maar verder hebben wij veel storm en tegenwind gehad, waardoor onze zeereis 82 dagen heeft geduurd. Een dier stormen was zeer gevaarlijk. (*)

Wel, vrienden! ik kan u zeggen, dat de zeereis niet zeer smakelijk was; want de laatste veertien dagen hadden wij niet te eten, dan droog scheepsbrood en onbre-

(*) Hier volgt een verhaal van het onweder in den nacht van den 45 en 46 Junij, herwelk in de voorgaande brieven van S. T. KEAR en G. R. WASSENAAR op bladz. 42 en 29 uitvoerig is beschreven, waarom wij de herhaling daarvan hier onnoodig achten.

kende witte erwten uit het water en stinkend water te drinken, hetwelk ons nog in eene kleine mate werd toegedeeld; maar het is toch nog beter, eenmaal ziek te zijn, als altijd de koorts te hebben.

Den 30 Junij zijn wij op stroom der Hudsons-rivier gekomen, bij Staten-eiland, hetwelk op een half uur afstand van *Nieuw-york* ligt. Dit was een mooi gezicht voor ons, want tot de uiterste punten der zee was het begroeid met weelderige boomen en bebouwd met witte huizen, en zag men op de stad, dan ontdekte men bij duizenden van groote schepen en stoombooten. Van *Nieuw-york* kan ik u evenwel niets melden; want den 1 Julij zijn wij met eene kleine stoomboot van het zeeschip afgehaald en op eene stoomboot gebracht, die nog dienzelfden avond tot *Albany* voer. Die boot was 300 voeten lang en 18 treden breed, en er was zooveel drukte op, als bij u op eene kermis, schoon er niet werd gevochten, maar wel heuzen gesneden. J. JONK is te *Albany* gebleven, en wij zijn met eene kanaalboot verder op naar *Buffeloo* gevaren. De kanaalbooten komen te *Albany*, allen op de schaal en worden daar gewogen, hoeveel ponden goederen zij in hebben, want daarnaar moeten zij betalen aan het kanaal. Dit gaat op eene wonderlijke, doch gemakkelijke wijze: Men vaart dan met de boot tusschen twee sluizen, en zoodra dezelve er tusschen is, worden de deuren gesloten. Nu vliegt al het water, door de bewerking eener machine, er uit, en dan zaakt de boot van zelf op de schaal. Is dezelve gewogen, dan schroeft men de reketten open, en zoo begint de boot weder te drijven. Dit alles geschiedt in den tijd van slechts vijf minuten. Onder weg konden wij alles goed opnemen; want het kanaal langs, ging het niet zeer vlug. De oevers waren steenig en rotzig, maar toch groeiden de boomen en vruchten er zeer weelderig. Het is eene groote onderneming, zulk een

kanaal te maken: soms gaat het door rotsen van wel 70 voeten hoog. Op sommige plaatsen loopen er rivieren onder het kanaal door, over welke rivieren het kanaal, alsmede de trekweg, geleid wordt door middel eener groote hak, die gemaakt is van zwaar hout en zerksteenen en rust op zware boogen van zerksteenen. Op andere plaatsen loopt de spoorweg, op deze wijze, er onder door of soms ook wel er boven over heen. Wij werden in dit kanaal wel 400 voeten omhoog geschut. Van *Buffeloo* tot *Toliedo* voeren wij met eene stoomboot langs het Eri-meer, hetwelk ons niet veel wonderen opleverde, want wij zagen niet anders dan water. Te *Toliedo* zijn G. R. WASSENAAR, A. T. HALMA met vrouw en kind en W. S. OSINGA, van *Pasens*, met zijne vrouw en drie kinderen gebleven, want men verhaalde ons, dat er eene sluis in het kanaal was gebroken, en wij wel eene week zouden moeten wachten, eer wij verder het kanaal langs konden varen, waarop zij bereid waren te blijven, omdat wij vroeger door dergelijk geval twee dagen werden opgehouden. Het bleek echter later onwaarheid te zijn, en slechts verzonnen, om door oponthoud achter onze Hollandsche centen te komen. Nog denzelfden avond kwam er eene boot, waarmede wij, nu tot spijt onzer landgenooten, die reeds een huis gehoord hadden, verder konden opvaren. Den 21 Julij te *Lafayette* aangekomen, vonden wij daar al spoedig een kwartier, waar wij voor eenen nacht slapen en berging onzer goederen voor achttien personen, één dollar betaalden. Men moet altijd over eenen maaltijd of inkwartiering vooraf met de Amerikanen akkordeeren, want zij schamen zich niet, de helft te veel te nemen. Des morgens van den 22 Julij zochten wij W. BRUKMA op, die ons behulpzaam was, een huis te huren, waar wij allen in konden wonen en ons 8 dollars en eenige centen huur in de maand kostte. Ik ben daar met eene maand uitgegaan, en heb mij toen

een huis gehuurd voor $1\frac{1}{2}$ dollar in de maand, doch S. T. KRAF en J. BOLMAN zijn er de maand uit, in ge-
 leven. Toen heeft S. KRAF een huis gehuurd met
 8 akkers land, naast BEUKMA, en J. BOLMAN heeft eene
 mijl ten oosten van de stad, een huis gehuurd, bij
 het tichelwerk van BEUKMAN's zwager, waarop hij,
 J. DE BILDT en ik den geheelen zomer hebben gearheid.
 Hier verdienen wij in de maand 12 dollars (30 gulden
 Holl.) en de kost, en deze verdienst bleef vast, al re-
 gende het ook verscheidene dagen, en nog waren wij
 maar op het geringste loon, wijl wij nog niet met alle
 zaken bekend waren. Die de taal goed verstaat en
 spreekt, kan veel meer verdienen. Gij kunt zelf ligte-
 lijk nagaan, hoe lastig het is, met lieden om te gaan,
 die de taal niet verstaan. Had ik tot eenen anderen
 haas willen overgaan, dan had ik 16 dollars boven de
 kost in de maand kunnen verdienen, doch moest dan
 eene geheele week van huis blijven, en hier had ik
 geen zin aan. Mijn arbeid is tegenwoordig boomkap-
 pen voor den zwager van BEUKMA, doch ik heb den 10
 November daarbij het ongeluk gehad, mij met den eks
 vóór in het regter been te houwen, zoodat ik geenen
 stap loopen kon. De wond begint echter weder te her-
 stellen, en het zal zich, geloof ik, wel spoedig weder
 sehikken. Het begroot mij soms wel, de schoone Ame-
 rikaansche daghuur te moeten verzuimen, maar dan denk
 ik weder terug, dat zulk eene wond in *Friesland* mij
 veel slimmer zoude geweest zijn, want daar zou mijn
 huisgezin het lang daarna gevoeld hebben, en hier kan
 mijne vrouw de kost wel verdienen met wasschen en
 naaijen. Onze kostganger W. J. JONK, verdient 20 dol-
 lars in de maand, maar dan moet hij de regenachtige
 dagen er af rekenen, en zijn eigen kost houden. Het
 komt inij echter voordeeligst voor, eenen haas te zoeken
 met vast werk en de kost daarboven. Nog laat zich

een landsman bij ons bewasschen en belappen, genaamd **HEIN GERRITS HOLWERDA**, eenen zoon van den onderwijzer te *Foudgum*. Deze is hier brouwersknecht, en verdient maandelijks 12 dollars, benevens kost en inwoning. Wil hij daar den geheelen winter blijven, dan wil zijn baas hem het brouwen leeren, en in de aanstaande zomer, boven kost en inwoning, 15 dollars per maand geven. **J. A. BOLMAN** maakt het hier ook zeer goed met zijne drie kinderen. De levensmiddelen waren hier in den zomer niet duur, toen kostten de aardappelen 25 cent de bushel, en de appelen 20 cent; maar nu zijn de aardappelen op 40 en de appelen op 50 cent de bushel. Best rund- en schapenvleesch kan men driemaal 's weeks koopen voor 3 en 4, versch spek voor 4 en gedroogd spek voor 6 Amer. cents het pond, het meel kost $2\frac{1}{2}$ cents. Iemand die werken kan en wil, kan zijne tafel driemaal daags dekken met spek en vleesch en andere spijzen, zoo goed als de beste boer of burger in *Vriesland* durft denken. Het ontbijt bestaat uit wittebrood en gebraden spek in siroop, waarbij koffij. Het middagmaal bestaat bij de meesten uit aardappels, groenten, spek en vleesch, puddings, taarten en meerdere kleinigheden tot veraangenaming of verfrissing, waarbij een glas koud water of melk wordt gebruikt. Het avondmaal weder uit wittebrood met in siroop gebraden spek of ook wel boter, waarbij thee wordt gedronken.

Wie naar *Amerika* wil verhuizen, moet zich echter niet voorstellen, dat het daar van zelf de deur inwaait. Het is een land voor nijvere handwerkslieden, doch niet voor hen, die geenen arbeid gewoon zijn. Timmerlieden verdienen hier van 1 tot $1\frac{1}{2}$ dollar per dag op hun eigen kost. Voor kuipers, kleermakers, schoen- en zadelmakers is hier mede veel geld te verdienen. Voor elken vrijgezel, die verhuizen wil, houd ik het best, om eerst in *Europa* eene vrouw te zoeken; want de Amerikaanse

sche vrouwen willen niet veel doen, als in eene wiegstoel te zitten en hun pijpje te rooken, en zij moeten hier voor kost en huisvesting van $1\frac{1}{2}$ tot 2 dollars per week betalen, en nog daarenboven het wasschen en maken hunner goederen, waarvoor men ook wel eene vrouw kan onderhouden. Voor hem, die als werkmán naar Amerika verhuist, houd ik de staat *Indiana* voor het best, want daar wordt men met geld betaald, en in vele andere staten moet men goederen voor zijn dagloon nemen, als men arbeid hebben wil. Maar voor hem, die land koopen wil en kan, zoude ik de staat *Illinois* of het Wisconsin gebied voor het beste houden, naar hetgeen ik van lieden gehoord heb, die daar met den grond bekend zijn, is dezelve daar wel zoo goed en het arbeidsloon niet zoo hoog als in de staat *Indiana*. De grond valt mij hier niet toe. Ten oosten van de stad is het bergachtig, en zit er niet meer dan een half voet goede zwarte modder op, dan heeft men reeds de roode klei, die zeer geschikt is om er roode steen van te maken en daartoe hier ook gebruikt wordt. Ten zuiden en noorden is de grond veel platter en ook vruchtbaarder. Ten westen loopt het kanaal en de *Wahas*-rivier. Over de rivier is de grond vruchtbaarder, maar het is daar zoo gerijfelijk niet, om de goederen in de stad te voeren, wijl alles met eene schouw moet overgezet worden. In den zomer rijdt men bij laag water ook wel met wagens door de rivier, maar zoodra het water opzet, kan dit niet meer geschieden.

Men heeft hier niet veel huisraad, maar zeer gemakkelijk voor de vrouwen, want zij hebben weinig te schrobben en te schuren en ook niet te afnemen. Alle huisraad, waaraan eenigen arbeid is geschied, moet men duur betalen: kookkagchels, waar alle kook- en bakgereedschappen bij zijn, kosten van 20 tot 40 dollars, een Iedikant 5 doll., een tafel 5 doll., 6 stoelen 4 doll. . .

S. KRAP heeft zijne oudste dochter, oud 12 jaren, uitbesteed voor 2 dollars in de maand. Goede dienstmeiden, die goed bakken en koken kunnen, verdienen van 8 tot 10 dollars per maand, en dan behoeven zij niet zwaarder te arbeiden, dan menige boerin in *Vriesland*. Het spreekwoord zegt niet te vergeefs, dat *Amerika* de hemel der vrouwen en de hel voor de paarden is, want de paarden moeten hier dubbeld op. De vrouwen behoeven hier niet te zuchten en te denken, wat zal ik ter tafel zetten, als mijn man en mijne kinderen te huis komen. Droog eten behoeft niemand hier te gebruiken; want in den laatst verleden winter zijn alleen hier te *Lafayette* 25066 varkens geslagt, en wie dan naar de slagthuizen gaan wilde, zou meer afval krijgen, als hij dragen kon; want zij werpen het anders toch de honden en varkens voor. Ik kan u zeggen, dat de honden en varkens hier meer vleesch opvreten; als de arme menschen in *Europa* komen te zien. In de logementen wordt al wat van tafel komt, de honden en zwijnen voorgeworpen. Er zijn in dezen zomer alleen te *Nieuw-york* 92,000 landverhuizers aangekomen, zoo als hier in de dagbladen gemeld wordt, alsmede dat daarvan 1400 Hollanders naar het *Wisconsin* gebied zijn getrokken.

Bij onze aankomst te *Lafayette* en ook nog al eenige tijd daarna, was ik zeer zwaarmoedig over *Sytske* en den kleinen jongen, want zij waren zwak en sukkelig en hadden eenen geweldigen loop; maar nu bijten zij goed in het Amerikaansche spek, en worden zoo vet als modder en krijgen kleuren als rozen. Wij wonen nu ten oosten geheel bij de stad, maar als ik weder loopen en arbeiden kan, dan zal ik $1\frac{1}{2}$ mijl ten oosten van de stad een nieuw blokhuis voor ons bouwen.

Ofschoon ver van elkander verwijderd, zijn onze gedachten en gesprekken veel bij u, doch wij mogen er

met vreugd aan gedenken, dat wij onze vrienden en bekenden verlaten hebben:

Hier is een land zeer rijk en groot,
 Hier leeft men zonder zorgen,
 Niet dat men heeft zijn daaglijks brood,
 Maar ruimschoots ook voor morgen.
 Die God, die alles heeft formeerd,
 Heeft ons ook in Zijn woord geleerd,
 Dat deugd en vlijt eens wordt beloond,
 Dit wordt hier met der daad betoond;
 Want die maar werken wil en kan,
 Die blijft hier geen behoeftig man.
 o! Mogt nu 't ware dankgevoel
 In onze harten rijzen,
 Voor God, die alles heeft bestuurd,
 Om Zijnen naam te prijzen.

Wij noemen ons uwe vriend en vriendin,

J. W. DE JONG,
 S. S. DE BILDT.

ALBANY, 11 December 1847.

Mijn Heer!

Ik neem de pen op, om UE. volgens belofte enige berigten mede te deelen, aangaande ons en onze betrekkingen en van onze komst en verblijf alhier.

Thans zijn wij, met ons geheel gezin, door Gods goedheid, weder even gezond, als toen wij uit *Friesland* vertrokken. Maar dit was altijd niet zoo; eerst hebben onze kinderen het roodvonk en naderhand de natuurlijke pokken gehad, niet zeer zwaar, maar de een meer de

TEN LETTERS

RELATING TO THE
JOURNEY, ARRIVAL, AND SETTLEMENT

TO AND IN

NORTH AMERICA

OF A FEW

IMMIGRANTS

WHO LEFT THEIR HOME IN

GRIETENIJEN THE BILDT AND BARRADEEL

in Vriesland

FRANEKER

T. TELENGA

1848

De Jong, J. W.
La Fayette, Indiana - Het Bildt, Friesland
J. W. De Jong to friends

Lafayette, November 26, 1847

Esteemed Friends!

In keeping with our agreement, I take my pen in hand to send you a few letters. I am still very thankful for your show of friendship at the time of our leaving. Our trip was very smooth and prosperous from our home to Rotterdam, but from that point on it was very stormy and we encountered a contrary wind. One of the storms was very dangerous. (At this point the writer gives an account of thunder in the night of June 15 and 16. An account of this has been given in previous letters of S. T. Kaar and G. R. Wassenaar. On pages 12 and 29 a detailed description is given and therefore we deem a repetition of these accounts unnecessary.) Our journey across the sea lasted 82 days.

Well, my friends, let me say that this journey across the sea was not very pleasant; the last 14 days our diet consisted of dry bread (scheepsbrood) and some white peas and stinking water which was measured out to us in small quantities. But it is better to be sick once than to ~~be~~ suffer from a chronic fever.

On June 30 we went upstream on the Hudson River and we arrived at Staten Island, which is about a half hour from New York City. This presented a beautiful scene for us, because to the very edge of the ocean there were luxuriant trees, and white houses had also been built amongst the trees. As one looked toward the city there were thousands of large ships and steamboats that came into view. I am not able to tell you anything about New York City because on July 1 we were transported from our sea-faring vessel by a small steamboat, and that very same evening we were on our way to Albany. The boat on which we now travelled was 300 feet long and 18 steps wide. There was a great deal of activity on the boat, almost like a circus. However, there was no fighting on board but some purses were cut. J. Jonk remained at Albany, but we went on to Buffalo by way of a small canal-boat. At Albany the canal-boats are all placed on a scale and weighed to determine how many pounds they are carrying, this determines the amount they will be required to pay to the canal. This is done in a curious but also easy way: the boat is floated between two locks and when this has taken place, the doors are closed. Now the water flows out by the operation of a machine and the boat settles down

and comes to rest on the scale. After the ship has been weighed the gates are opened and so the boat once more begins to sail. This all takes place within a period of five minutes. As we moved on we were able to observe everything alongside the canal because we did not move on rapidly. The banks of the canal were strong and yet trees and fruits were growing luxuriantly. Surely it is a great undertaking to build such a canal. At times it goes through rocks which are 70 feet high. At some places rivers run under the canal and the canal is led over the rivers like a big trough made of very heavy wood, resting on heavy arches of stone. At other places the railroad passes under the canal in this way or sometimes over it. On this canal we were lifted up at least 400 feet through locks. From Buffalo to Toledo we travelled by way of a steamboat along the coast of Lake Erie. There was nothing of interest to observe here, because we saw nothing but water. G. R. Wassenaar, A. T. Halma, together with his wife and child, and W. S. Osinga from Paesens and his wife and their three children remained in Toledo. This was due to the fact that we were informed that one of the locks in the canal had broken and that it would require a week to repair it. This would cause a delay, and in as much as there had been a precious delay of two days, they were ready to remain where they were. However, later this report appeared to be untrue and had been invented in order to lay their hands on our Dutch cents, our money. In fact the very same evening a boat arrived and we were able to move on. With regret we left behind our fellow countrymen, who had already rented a house. On July 21 we arrived at Lafayette and we soon found quarters where we could sleep and store our possessions. There were 18 of us and we paid one dollar. It is necessary to make an agreement for food and for the quarters in advance because the Americans act not ashamed to demand one half too much. In the morning of July 22 we sought out W. Beukma who was helpful in assisting us to find a house to rent where all of us could live. This cost us eight dollars and a few cents per month. I remained there for a month and then I went out and rented a house for one and a half dollars per month. S. T. Knap and J. Bolman remained in the house for another month. At that time S. Knap rented a house with eight acres of land, next to where Beukma lived, and J. Bolman rented a house a mile east of the town near the tile factory of Beukman's brother-in-law, where he, J. de Bildt, and I were employed for the entire summer. Here we earned 12 dollars (30 Dutch guilder) per month and our board. This salary remained firm, even though it rained for several days. Even so, we were on the lowest level of the salary scale because we were not familiar with all the facts of the work. A person who understands and

speaks the language well can earn substantially more. I am sure you can well understand how annoying it can be to associate with people who do not understand the language. If I had been willing to go to another boss, I would have been able to earn 16 dollars in addition to my room and board. However, that would require that I be away from home for an entire week and that did not appeal to me. My work is to chop trees for the Beukma's brother-in-law. However, on November 10 I sustained an injury. I had an accident. While using an axe I injured my right leg so badly that I was unable to walk. The wound is beginning to heal, and I believe that before long it will be back to normal. I sometimes regret that I am losing those beautiful American wages. However, they I think back on how such a wound would have affected me in Vriesland. That would have been much worse and my family would have felt the pain much more intensely. Here in America, my wife can earn our daily bread by washing and sewing. Our boarder, W. J. Jonk, earns 20 dollars per month. However, rainy days are subtracted from his wages and he must provide for his own room and board. It appears to me that it is advantageous to look for a boss where the work is steady, and then to have one's food additionally. There is a farmer here named Hein Gerrits Holwerda, a son of a teacher at Foudgum. He is the hired hand at a brewery and receives 12 dollars per month in wages in addition to room and board. If he is willing to remain with his boss for the winter, then the boss will teach him the art of brewing and promises to pay him 15 dollars next summer besides room and board. J. A. Bolman is also doing very well, together with his three children. The food wasn't expensive this summer. The cost of a bushel of potatoes was 25 cents; a bushel of apples was 20 cents. Now, however, the price of potatoes is 40 cents a bushel and apples 50 cents a bushel. The best beef and mutton can be purchased three times a week for three and four cents a pound; fresh pork can be bought for four cents a pound. and dried (cured) pork for six American cents a pound. Flour can be bought for 2 and a half cents a pound. Anyone who is willing and able to work can set his table three times a day with beef and pork and other food as abundantly as the best farmers and citizens of Vriesland only dare to imagine. For breakfast we have the following: white bread, fried bacon with syrup, and coffee. Our noon meal usually consists of potatoes, vegetables, pork and beef, puddings, tarts, and some condiments which refresh and make the meal pleasant, and usually a glass of cold water or milk is also provided. Our evening meal consists of white bread, once again, together with syrup and butter, and tea.

Any person who comes to America must, however, not imagine that everything comes easily or that everything automatically "blows into one's door." America is a land of industrious people and very hard workers. They appear to be accustomed to hard work. Carpenters here earn one to one and a half dollars a day but must provide their own room and board. Coopers, tailors, and shoe and saddle makers are able to make good money here. I have this advise for every bachelor who plans to immigrate to America: first find a wife in Europe because the American women are not inclined to do much except sit in their chair rocking the cradle and smoking their little pipes. Also it would cost a bachelor a dollar and fifty cents to two dollars a week for lodging and beyond that the making and washing of his clothes. For that expenditure it would be possible to support a wife. I also would suggest to anyone who comes to America as a laboring man, that Indiana is the best place to seek out. It is the best because here one is paid in money whereas in other places a person may have to accept certain goods for wages, if one wants to work. However, if a person desires to buy land and is in a position to do so, then according to reports that I have heard from people who are familiar with the land, the states of Illinois and Wisconsin are to be recommended. The soil is as good as in Indiana and the wages are not as high as in Indiana. I am disappointed with the quality of the land here. East of the city the landscape is hilly, and there isn't more than a half-foot of good black dirt, and then, beneath the black loam one finds red clay, which is suitable for making red bricks, and is also being used for that purpose. To the south the landscape is much flatter and also more fertile. To the west there is the canal and the Wabas river. On the other side of the river the ground is more fertile, but it isn't very convenient to bring the products into the city, for one has to use a scow. In the summer, when the water is low, they drive through the river with their wagons, but when the river rises this is no longer possible.

People don't have a great deal of furniture here, which makes it easy for the women. They have little to scrub or to scour. For a person pays dearly for any furniture on which much labor has been bestowed. Cooking stoves, with all cooking and baking utensils included, cost from 20 to 40 dollars, a bedstead costs five dollars, a table also costs five dollars, six chairs cost four dollars.

S. Krap has hired out his 12 year old daughter for two dollars per month. Good servant girls who can bake and cook can earn eight to ten dollars per month and then they are not required to perform heavier work than many farmers' wives in Vriesland. The proverb that

Calling ourselves your friends,

J. W. De Jong

S.S. De Bildt

Albany, December 11, 1847